

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Obdo/6/2024
Identifikačné číslo spisu:	5321201438
Dátum vydania rozhodnutia:	20.02.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Beáta Miničová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:5321201438.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Beaty Miničovej a členiek senátu Mgr. Sone Pekarčíkovej a JUDr. Jaroslavy Fúrovej. v spore žalobcu: StavBerEU-SK Bau und Montage s.r.o., Zámutovej 191, 094 15 Zámutovej, IČO: 50 701 134, zastúpený Mgr. Petrom Troščákom, advokátom, Hlavná 50, 080 01 Prešov, IČO: 50 003 500, proti žalovanému: Dominik Ciesarik, Vysoká nad Kysucou 1320, 023 55 Vysoká nad Kysucou, IČO: 50 511 688, zastúpený JUDr. Antonom Kupšom, advokátom, Moyzesova 34, 022 01 Čadca, IČO: 35 675 071, o zaplatenie 3 333 eur s príslušenstvom, v konaní o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 13Cob/179/2022-269 zo dňa 31. mája 2023, takto

rozhodol:

I. Dovolanie žalobcu o d m i e t a.

II. Žalovanému p r i z n á v a voči žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Čadca (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“), ako súd prvej inštancie, rozsudkom č. k. 4Cb/3/2021-163 zo dňa 21. júla 2022 zamietol žalobu a rozhodol, že žalobca je povinný nahradiť žalovanému trovy konania v rozsahu 100% vo výške, ktorá bude vyčíslená po právoplatnosti rozsudku vyšším súdnym úradníkom súdu prvej inštancie, v lehote troch dní od právoplatnosti uznesenia vyššieho súdneho úradníka.

2. Žalobca sa podanou žalobou domáhal, aby súd zaviazal žalovaného na zaplatenie zmluvnej pokuty 3 333 eur s 9% úrokom z omeškania odo dňa doručenia žaloby do zaplatenia a paušálnej náhrady nákladov spojených s uplatnením pohľadávky 40 eur. Suma 3 333 eur, čo do základu je zmluvným nárokom podľa bodu 6.4 zmluvy medzi žalobcom a žalovaným (na čl. 5 a nasl. súdneho spisu), ktorý mal vzniknúť, ako sankcia za nedovolené požitie alkoholu na pracovisku v dňoch 18. marca 2021 a 22. marca 2021.

3. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku, ktorým žalobu zamietol, uviedol, že zmluvu č. 08F/2021 (čl. 5 a nasl. súdneho spisu) uzavretú podľa § 269 ods. 2 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník

v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „OBZ“) medzi objednávateľom - žalobcom zastúpeným konateľom U. X. a poskytovateľom - žalovaným posúdil ako absolútne neplatný právny úkon podľa § 39 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „OZ“), nakoľko svojím účelom a obsahom obchádza zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „Zákonník práce“). Zároveň je podľa okresného súdu zmluva i dojednanie o zmluvnej pokute podľa bodu 6.4 zmluvy neplatné aj s poukazom na § 37 ods. 1 OZ, pretože bolo dohodnuté neurčitým spôsobom, aké dielo má byť výsledkom tejto zmluvy. Ustanovenia OZ o neplatnosti právnych úkonov súd prvej inštancie aplikoval odkazujúc na § 1 ods. 2 OBZ. Okresný súd tiež podotkol, že neplatnosť právneho úkonu považuje za prioritný dôvod pre zamietnutie žaloby. Z neplatného záväzku nie je dlžník, žalovaný, povinný plniť a žalobca nie je oprávnený od neho plnenie požadovať.

4. Podľa súdu prvej inštancie ďalej žalobca v konaní nepreukázal namietané porušenie povinností žalovaným dňa 18. marca 2021, ani 22. marca 2021, ani príčinnú súvislosť medzi porušením povinností a uloženou zmluvnou pokutou, čo bolo druhým dôvodom pre zamietnutie žaloby. Právni zástupcovia sporových strán boli v priebehu konania vyzvaní, aby zabezpečili na pojednávanie prítomnosť konateľa U. X., žalovaného Dominika Ciesaríka a svedkov T. V., G. P., J. T. a I. R.. Súd prvej inštancie uviedol, že súbežne s uvedeným pokynom sám predvolal svedkov z adries, ktoré označil právny zástupca žalobcu, z dôvodu, aby nebolo zmarené pojednávanie a mohol vo veci efektívne konať a rozhodnúť. Svedok G. P. ospravedlnil svoju účasť na pojednávaní z naliehavých pracovných dôvodov, pričom v podaní adresovanom súdu prvej inštancie zároveň uviedol, že nemá vedomosť o tom, komu a kedy bola vykonávaná skúška na alkohol, nemá o týchto okolnostiach žiadne vedomosti, takže sa k celej veci nevie vyjadriť. Súd prvej inštancie vyhodnotil toto podanie podľa § 196 ods. 3 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „CSP“) tak, že svedok sa vyjadril písomne, pretože išlo o výnimočné okolnosti na jeho strane a bolo to v súlade so zásadou efektívnosti a hospodárnosti konania. Ďalší dvaja svedkovia I. R. a J. T. napriek pokynom súdu žalobcom a jeho právnym zástupcom neboli na pojednávanie zabezpečení a predvolanie zo strany súdu neprevzali v odbernej lehote. Okresný súd aplikoval § 198 ods. 3 CSP a zamietol návrh na výsluch týchto svedkov.

5. Okresný súd sa ďalej zaoberal námietkami zaujatosti, ktoré boli podané voči zákonnej sudkyňi. Žalobca podaním zo dňa 26. augusta 2021 žiadal o odročenie pojednávania, ktorému nebolo súdom vyhovené. Dňa 14. septembra 2021 žalobca vzniesol námietku zaujatosti voči sudkyňi z dôvodu tvrdeného priateľského vzťahu sudkyne a právneho zástupcu žalovaného JUDr. Antona Kupšu a svojvoľného postupu sudkyne. Súd prvej inštancie na vznesenú námietku zaujatosti neprihliadol, nakoľko námietka sa mala týkať procesného postupu súdu - neodročenia pojednávania a bola vznesená oneskorene, čo do priateľského vzťahu sudkyne s právnym zástupcom žalovaného. Námietka v časti tvrdeného priateľského vzťahu podľa súdu prvej inštancie ani neobsahovala náležitosti námietky podľa § 52 ods. 2 CSP. Dňa 18. júla 2022 žalobca vzniesol opakovanú námietku zaujatosti voči zákonnej sudkyňi z dôvodu príbuzenského a priateľského pomeru zákonnej sudkyne k právnemu zástupcovi žalovaného JUDr. Antonovi Kupšovi a tiež pre nezákonný a svojvoľný postup sudkyne. Súd prvej inštancie na námietku zaujatosti neprihliadol pretože, čo do dôvodu priateľského vzťahu sudkyne s advokátom JUDr. Kupšom išlo o opakovanú námietku z totožného dôvodu, a čo sa týka príbuzenského vzťahu chýbali tvrdenia, dôkazy podľa § 52 ods. 2 CSP.

6. V príčinnej súvislosti s neodročením pojednávania vytýčeného na 21. septembra 2021 vzniesol právny zástupca žalobcu dňa 14. septembra 2021 podľa súdu prvej inštancie účelovo prvýkrát návrh na prikázanie sporu Okresnému súdu Poprad z dôvodu vhodnosti podľa § 39 ods. 2 CSP. Okresný súd z tohto dôvodu odročil vytýčené pojednávanie, vyzval žalobcu na zaplatenie súdneho poplatku za podaný návrh v určenej lehote a následne predložil vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky. Nadriadený súd vrátil vec súdu prvej inštancie bez rozhodnutia z dôvodu, že žalobca nezaplatil súdny poplatok. Z toho dôvodu sa návrh na prikázanie veci stal neúčinným. Podaním zo dňa 18. júla 2022 žalobca opakovane podal návrh na prikázanie sporu Okresnému súdu Poprad z dôvodu vhodnosti podľa § 39 ods. 2 CSP z dôvodov totožných s dôvodmi uvedenými v prvom návrhu. Okresný súd postupoval podľa § 39 ods. 4

CSP, keďže mal za to, že ide o duplicitný, totožný návrh na prikázanie sporu inému súdu, a preto na tento opakovaný návrh žalobcu neprihliadal. Podľa súdu prvej inštancie zároveň tento návrh nebol dôvodom na odročenie pojednávania, ktoré bolo riadne a včas vytýčené na 21. júla 2022.

7. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) napadnutým rozsudkom č. k. 13Cob/179/2022-269 zo dňa 31. mája 2023 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a priznal žalovanému proti žalobcovi nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania.

8. Podľa odvolacieho súdu rozsudok súdu prvej inštancie obsahuje dostatočné odôvodnenie, uvedenie dôkazov, z ktorých vyvodil skutkové závery, identifikoval zistený skutkový stav a následne prijatý záver riadnym spôsobom vyjadril. Odôvodnenie rozhodnutia podľa krajského súdu obsahuje dostatočnú argumentáciu nielen k meritu veci, ale aj k procesnému postupu okresného súdu.

9. Vo vecnoprávnej rovine odvolací súd konštatoval, že okresný súd nedospel k nesprávnym skutkovým zisteniam v okolnostiach danej sporovej veci, avšak odvolací súd bol odlišného právneho názoru, a to v časti týkajúcej sa posúdenia neplatnosti zmluvy. Odvolací súd bol názoru, že na zmluvný vzťah žalobcu a žalovaného možno aplikovať § 269 ods. 2 OBZ, keďže zmluvné strany dostatočne určili predmet ich záväzkov. Podľa odvolacieho súdu v danom prípade nešlo medzi zmluvnými stranami o pracovnoprávny vzťah uzavretý v rozpore s § 39 OZ. Dojednanie o zmluvnej pokute podľa odvolacieho súdu taktiež spĺňa náležitosti vyžadované § 544 OZ.

10. Odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že žalobca v konaní nepreukázal porušenie povinnosti žalovaného dohodnutej v bode 6.4 zmluvy. Keďže žalobca nepreukázal porušenie zmluvnej povinnosti žalovaným, potom nebolo možné vyvodiť iný záver než ten, že žalobca neuniesol svoju dôkaznú povinnosť. V nadväznosti na uvedené krajský súd uviedol, že odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu bol vecne správny, hoci súd prvej inštancie nesprávne poukázal na neplatnosť nepomenovanej zmluvy. Odvolací súd preto rozsudok okresného súdu potvrdil v súlade s § 387 ods. 1 CSP.

11. Pokiaľ ide o procesný postup súdu týkajúci sa nepredloženia vznesených námietok zaujatosti nadriadenému súdu, odvolací súd mal za to, že námietky neboli podané včas a súčasne nespĺňali náležitosti podľa § 52 ods. 2 CSP. Ak žalobca tvrdil, že konajúca sudkyňa je voči nemu zaujatá, možno uzavrieť, že išlo iba o subjektívny vnem žalobcu, ktorý nemal svoj reálny základ a ani nebol právne odôvodnený. K opakovane podanému návrhu na prikázanie sporu inému súdu odvolací súd uviedol, že uvedený postup nasvedčuje účelovosti podaného návrhu s úmyslom dosiahnuť odročenie pojednávania iným spôsobom, keďže jeho žiadosti o odročenie pojednávania vyhovené nebolo. Procesný postup okresného súdu týkajúci sa vznesených námietok zaujatosti a návrhu na prikázanie sporu Okresnému súdu Poprad nemožno vyhodnotiť ako postup, ktorým by bola odňatá žalobcova možnosť konať pred súdom v rámci ústavne zaručeného práva na súdnu ochranu a prístup k súdu. Rovnako nedošlo ani k porušeniu zásady rovnosti, nakoľko sporové strany mali rovnakú možnosť obhajovať svoje záujmy, naplňovať procesné práva a povinnosti súdu, predkladať a označovať dôkazy. Podľa odvolacieho súdu súd prvej inštancie postupoval v súlade s článkom 6, článkom 8 a článkom 10 CSP a v spojení s § 179 ods. 1 CSP tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná.

12. K námietke týkajúcej sa nevykonania dokazovania výsluchom žalobcom navrhovaných svedkov odvolací súd poukázal na výzvu okresného súdu stranám sporu, aby zabezpečili prítomnosť svedkov a na to, že zároveň predvolal svedka R., P., V. a T. z dôvodu, aby nebolo zmarené pojednávanie, a to z adries, ktoré označil právny zástupca žalobcu. K zabezpečeniu týchto svedkov aj napriek snahe súdu prvej inštancie nedošlo. Následný postup okresného súdu, keď zamietol návrhy na vykonanie dôkazov podľa § 198 ods. 3 CSP, bol podľa odvolacieho súdu správny a žalobcovi nebolo týmto odňaté právo konať pred súdom.

13. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej v texte aj „dovolateľ“), prípustnosť ktorého odvodzuje od § 420 písm. f) CSP a teda, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil

strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Dovolateľ v podanom dovolaní poukázal na článok 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, článok 46 ods. 1, článok 47 ods. 3 a článok 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Namietal, že v priebehu konania pred súdom prvej inštancie vzniesol tri námietky zaujatosti voči sudkyňi, o ktorých nebolo rozhodnuté, pretože ich súd prvej inštancie odmietol predložiť nadriadenému súdu. Podľa dovolateľa súd prvej inštancie nemohol rozhodnúť vo veci samej predtým, než bude rozhodnuté o námietkach zaujatosti (§ 57 CSP). Dovolateľ v podanom dovolaní doslovne citoval znenie prvej námietky zaujatosti zo dňa 13. septembra 2021 (na č.l. 63 a nasl. súdneho spisu), ako aj časť z druhej námietky zaujatosti zo dňa 18. júla 2022 (na č.l. 139 a nasl. súdneho spisu). V reakcii na vyjadrenie zákonnej sudkyne k druhej námietke dovolateľ uviedol, že podľa jeho názoru táto námietka zaujatosti má všetky náležitosti v zmysle § 52 ods. 2 CSP, a preto o nej musí rozhodnúť nadriadený súd. V námietke zaujatosti sú uvedené všetky tvrdenia k namietaným skutočnostiam, pričom nie je možné vyhovieť žiadosti súdu a preukázať tvrdenia o príbuzenskom a priateľskom pomere, pretože je nepochybné, že žalobca nedisponuje dôkazmi týkajúcich sa iných ľudí, typu rodný list a pod., a zároveň je zrejmé, že ani z rodného listu nemôže vyplývať pomer napr. sesternica a bratranec. V dovolaní dovolateľ doslovne citoval aj tretiu námietku zaujatosti zo dňa 20. júla 2022 (na č.l. 171 a nasl. súdneho spisu). Podotkol, že súd prvej inštancie túto nijako nevybavil, a ani sa o nej nijako nezmieňuje. Krajský súd podľa dovolateľa ohľadne nesprávneho procesného postupu týkajúceho sa námietok zaujatosti neuskutočnil žiadnu nápravu, postup súdu prvej inštancie považoval za správny. Dovolateľ zhrnul, že podľa jeho názoru o každej námietke zaujatosti malo byť rozhodnuté nadriadeným súdom, čo sa však nestalo.

15. Súd prvej inštancie podľa dovolateľa uplatnil nesprávny procesný postup, aj čo sa týka žalobcovho druhého návrhu na prikázanie sporu zo dňa 18. júla 2022. Sudkyňa odmietla žalobcov návrh na prikázanie sporu predložiť na rozhodnutie nadriadenému súdu, pričom podľa dovolateľa je nepochybné, že o návrhu na prikázanie sporu inému súdu sa musí konať predpísaným spôsobom. Pôvodný návrh nastal (v dôsledku nezaplatenia súdneho poplatku, na čo žalobca iba zabudol) neúčinným (teda platí, akoby nikdy ani nebol podaný), čo je zrejmé aj z prípisu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Ndob/3/2022. Dovolateľ je názoru, že sudkyňa v tomto prípade odmietla predpísaným spôsobom konať o podaní žalobcu, resp. vykonať predpísané úkony.

16. Dovolateľ ďalej v dovolaní citoval žiadosť o odročenie pojednávania zo dňa 20. júla 2022 a namieta, že súd prvej inštancie žiadnym spôsobom neupovedomil žalobcu a jeho právneho zástupcu o tom, ako posúdil túto žiadosť o odročenie pojednávania. Súd prvej inštancie sa ani nikde v napadnutom rozsudku nezmieňuje o tom, že by žalobca urobil nejaké podanie dňa 20. júla 2022. Preto žalobca v prílohe odvolania predložil podanie zo dňa 20. júla 2022 a aj doručenkú z elektronického spisu, ktorá potvrdzuje, že toto podanie žalobcu bolo na Okresný súd Čadca doručené dňa 20. júla 2022 v čase o 15.32 hod. V tejto súvislosti dovolateľ poukázal na uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 17 CoP/18/2018 zo dňa 11. septembra 2018.

17. Nesprávnym procesným postupom možno podľa dovolateľa označiť aj vykonané dokazovanie a jeho rozsah. Dovolateľ podotkol, že dôvodnosť žalobou uplatňovaného nároku preukázať ani nemohol, pretože mu súd prvej inštancie v tomto zámerne zabránil, keď nevykonal žiadne dokazovanie, napriek tomu, že ho žalobca navrhoval. Krajský súd v odvolacom konaní ani v tomto smere nevykonal žiadnu nápravu. Žalobca na preukázanie toho, že druhá dychová skúška vykonaná dňa 22. marca 2021 bola u žalovaného pozitívna, a že žalovaný bol pod vplyvom alkoholu, navrhol vypočuť svedkov, ktorí boli prítomní pri dychovej skúške. Pokiaľ ide o písomné podanie svedka G. P., tak toto je ospravedlnením a nie písomnou výpoveďou. O písomnú výpoveď tento svedok nebol súdom prvej inštancie požiadaný, žalobca nemal možnosť mu položiť otázky, ktoré chcel zodpovedať. Ak by toto mal byť správny postup súdu, tak potom by žiaden svedok nevypovedal a nebol by ani zistený skutkový stav väčšiny právnych vecí, ktoré riešia súdy, pričom svedkovia na pojednávania pravidelne nechodia na prvé predvolanie, a je úplne bežným a štandardným ich opätovné predvolávanie. Dovolateľ s poukazom na nález Ústavného

súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 168/2019 zo dňa 21. novembra 2019 a na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/107/2019 zo dňa 31. marca 2021 namieta, že nevykonanie navrhovaného dokazovania výsluchom svedkov a konateľa žalobcu (navrhovaného zo strany žalobcu) predstavuje vadu, tzv. opomenutého dôkazu, pričom bolo povinnosťou súdu prvej inštancie, za špecifických okolností danej veci (nemožnosť dohľadania výsledku o dychovej skúške), vykonať takéto dokazovanie, ktoré bolo spôsobilé preukázať dôvodnosť uplatňovaného nároku. So zreteľom na to, že nebolo umožnené žalobcovi vypočuť ním označených svedkov, nemohol žalobca potom ani skonfrontovať svedka G. P. ohľadom jeho písomného podania. Dovolateľovi sa len teraz (keďže tento pracuje v zahraničí) podarilo skonfrontovať svedka G. P. ohľadom jeho písomného podania zaslaného na Okresný súd Čadca, pričom žalobcovi bolo uvedené, že G. P. nepodpísal písomné podanie zaslané na Okresný súd Čadca, k čomu svedok G. P. predložil aj svoje vyjadrenie zo dňa 14. augusta 2023, ktoré vlastnoručne podpísal, a ktoré prisľúbil aj zaslať s overeným podpisom. Z vyjadrenia svedka G. P. zo dňa 14. augusta 2023 vyplýva, že bol svedkom pozitívneho výsledku pri dychovej skúške žalovaného, ku ktorej došlo dňa 22. marca 2021.

18. Vzhľadom na uvedené dovolateľ navrhol, aby dovolací súd v súlade s § 449 ods. 1 CSP zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

19. K podanému dovolaniu sa na výzvu súdu vyjadril žalovaný, podľa ktorého žalobca v námietkach zaujatosti neustále tvrdil, že zákonná sudkyňa JUDr. Anna Plichtíková a právny zástupca žalovaného JUDr. Anton Kupšo sú v príbuzenskom pomere, čo právny zástupca žalovaného kategoricky odmieta a ide o čirý nezmysel a výmysel právneho zástupcu žalobcu. Žalovaný je názoru, že odvolací súd vo svojom odôvodnení potvrdzujúceho rozsudku dostatočným a zrozumiteľným spôsobom odôvodnil svoje rozhodnutie, nie je mu možné vytýkať žiadne pochybenie, odôvodnenie je zrozumiteľné a logické. Žalobcove dôvody, či už podanej žaloby, odvolania a dovolania, sa neustále opakujú bez ohľadu na to, aby žalobca reálne zhodnotil skutočnosti, ktoré boli potvrdené rozsudkom súdu prvej inštancie, ako aj odvolacieho súdu. Žalovaný má za to, že dovolanie nie je dôvodné a zo strany žalobcu sú popierané reálne fakty. Podľa žalovaného súdy postupovali hmotnoprávne, ako aj procesne správne.

20. Na základe vo vyjadrení uvedených skutočností žalovaný navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 448 CSP dovolanie žalobcu zamietol a priznal žalovanému náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100%.

21. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd,, alebo „dovolací súd“), ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal včas žalobca, v neprospech ktorého bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpený podľa § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že mimoriadny opravný prostriedok žalobcu je potrebné odmietnuť, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné (§ 447 písm. c) CSP) a dovolanie nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 (§ 447 písm. f) CSP).

22. Podľa ustanovenia § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú taxatívne vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže dovolacie konanie uskutočniť, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

23. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

24. Relevantnými znakmi, ktoré charakterizujú vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP sú: a) nesprávny procesný postup súdu, znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné práva a b) zásah súdu do práva na spravodlivý proces.

25. Pod pojmom procesný postup sa rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. Postupom súdu možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

26. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle vyššie citovaného ustanovenia sa rozumie nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktorý sa vymyká zo zákonného, ale aj z ústavno-právneho rámca, a ktorý tak zároveň znamená porušenie Ústavou Slovenskej republiky zaručených procesných práv v spojení so súdnou ochranou práva.

27. Vyššie citované ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania v prípade, ak miera porušenia procesných práv strany, v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu, nadobudla značnú, výraznú, resp. relevantnú intenzitu porušenia práva na spravodlivý proces. Teda, intenzita zásahu do procesných práv strany sporu v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu musí dosahovať požadovanú mieru, resp. intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. V príslušnom procesnom kódexe koncipovaná prípustnosť dovolania sleduje trend nastolený judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej má tento mimoriadny opravný prostriedok slúžiť na nápravu najzávažnejších procesných pochybení, t.j. zmätočných rozhodnutí, ako aj na riešenie otázok zásadného právneho významu a zjednocovanie judikatúry všeobecných súdov, ako prvkov naplnenia princípu právnej istoty (III. ÚS 73/2018, IV. ÚS 528/2020, I. ÚS 204/2023).

K námietkam zaujatosti

28. Z obsahu podaného dovolania vyplýva, že dovolateľ napáda procesný postup konajúcich súdov vo vzťahu k vybaveniu troch námietok zaujatosti voči zákonnej sudkyňi, keď súd prvej inštancie nepredložil ani jednu z týchto námietok nadriadenému súdu a na uplatnené námietky zaujatosti neprihliadol.

29. Podľa § 49 ods. 1 CSP sú sudcovia vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k sporu, k stranám alebo k ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o ich nezaujatosti. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednávaniu vecí, k nezaujatému prístupu k sporovým stranám alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočnosti, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu, a to buď: a) k sporu, v rámci ktorého by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia sporu alebo konania, b) k stranám sporu, ktorý by bol založený na príbuzenskom, alebo rýdzo osobnom (pozitívnom, alebo negatívnom) pomere k nim, c) k zástupcom strán sporu, ktorý by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu

uvedeného pod písm. b), alebo d) k osobám zúčastneným na konaní (viď obdobne b) a c). Za relevantný sa pritom považuje iba taký vzťah, ktorý by (vzhľadom na jeho charakteristické znaky) pri všetkej možnej snahe sudcu o správnosť konania a rozhodovania ovplyvnil jeho objektívny pohľad na spor a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia (pozri napr. sp. zn. 1Nc/1/2017).

30. Dovolací súd v tejto súvislosti poznamenáva, že integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom. Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd garantuje v celoeurópskom rozmere súčasne sudcovskú nezávislosť, ako aj právo na zákonného sudcu. Ústavná úprava súdnej a inej právnej ochrany v Slovenskej republike garantuje obdobne vyjadrené právo na spravodlivý proces (čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), do ktorého tiež zahrňuje aj právo na to, aby právna vec účastníka konania nebola odňatá zákonnému sudcovi, a že príslušnosť súdu ustanoví zákon. Ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadruje zhodu na sudcovskú nezávislosť a právo na zákonného sudcu s právnym režimom podľa dohovoru (v obsahu týchto práv podľa dohovoru a podľa ústavy nemožno vidieť zásadnú odlišnosť). Potom platí, že v určitej právnej veci má rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu a tento zákonný sudca by sa už v ďalšom priebehu konania - pokiaľ by na to nebol daný zákonný dôvod - meniť nemal. Inštitút vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí, ktorý predstavuje výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu, stanovuje, aby zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov bol zákonný sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí. Sledovaný cieľ, ktorý tu umožňuje prelomiť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu, spočíva v zmaření hroziaceho rizika, že by vo veci mohol konať a rozhodovať zaujatý - nie nestranný - sudca.

31. Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania vecí buď na návrh strany sporu (podľa § 52 ods. 1 CSP) alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (podľa § 50 CSP) vždy len predpísaným procesným postupom. Obsahom práva na prejednanie vecí pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania vecí pre zaujatosť. Pokiaľ ide o návrh strany sporu na vylúčenie sudcu označovaný v súlade s terminológiou CSP ako námietka zaujatosti, právny poriadok ustanovuje aj zákonnú ochranu pred šikanóznymi, neodôvodnenými, alebo účelovými námietkami zaujatosti. Z CSP je zrejmé, že konajúci súd po uplatnení námietky zaujatosti nie je povinný predložiť vec nadriadenému súdu na rozhodnutie o takejto námietke za každých okolností.

32. Podľa § 52 ods. 2 CSP v námietke zaujatosti musí byť okrem všeobecných náležitostí podania uvedené, proti komu smeruje, dôvod, pre ktorý má byť sudca vylúčený, kedy sa strana uplatňujúca si námietku o dôvode vylúčenia dozvedela a dôkazy na preukázanie svojho tvrdenia, ktorých povaha to pripúšťa, okrem tých, ktoré nemôže bez svojej viny pripojiť. Na podanie, ktoré nespĺňa náležitosti podľa prvej vety, súd neprihliada; v tomto prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá. Ustanovenia o odstraňovaní väd podania sa nepoužívajú.

33. Podľa § 53 ods. 1 CSP námietku zaujatosti je potrebné uplatniť najneskôr do siedmich dní, odkedy sa strana dozvedela o dôvode, pre ktorý je sudca vylúčený. Na neskôr uplatnenú námietku zaujatosti súd neprihliada; v tomto prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá. Podľa § 53 ods. 2 CSP na opakované námietky zaujatosti podané z toho istého dôvodu súd neprihliada, ak už o nich rozhodol nadriadený súd; v tomto prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá. Podľa § 53 ods. 3 CSP ak sa námietka zaujatosti týka len okolností, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu alebo jeho rozhodovacej činnosti, súd na námietku zaujatosti neprihliada; v tomto prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá.

34. Najvyšší súd k tomu poznamenáva, že samotné posúdenie zákonných náležitostí uplatnenej námietky zaujatosti alebo dôvodov na neprihliadnutie na námietku zaujatosti kvôli tomu, že námietka nebola uplatnená včas, ide o opakovanú námietku alebo sa námietka týka len procesného postupu sudcu a jeho

rozhodovacej činnosti, procesnoprávne predpisy zverujú do právomoci súdu prvej inštancie. Pokiaľ súd prvej inštancie dospeje k záveru, že na uplatnenú námietku zaujatosti sa neprihliada a vec nepredloží nadriadenému súdu na rozhodnutie, procesnoprávne predpisy neukladajú povinnosť písomne, alebo inou formou stranu sporu s týmto oboznámiť. Zákonný sudca v takomto prípade bez rozhodnutia pokračuje v konaní, pričom voči tomuto procesnému postupu strana sporu namietajúca zaujatosť nemá možnosť uplatniť opravný prostriedok hneď.

35. Samotné neprihliadnutie na námietku zaujatosti súdom prvej inštancie však neznamená, že tento procesný postup nie je vôbec preskúmateľný, nakoľko strana sporu môže nesprávny procesný postup namietat' v opravných prostriedkoch proti rozsudku vo veci samej s poukazom na odvolací dôvod podľa § 365 písm. b) CSP alebo na dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP. To, že v spore rozhodoval vylúčený sudca je zároveň možné zároveň namietat' aj ako odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. c) CSP, ako aj dovolací dôvod podľa § 420 písm. e) CSP. Najvyšší súd uvádza, že je v súlade s požiadavkami na konanie vyplývajúcimi z práva na spravodlivý proces, aby odvolací súd uviedol v odôvodnení rozhodnutia prijatého v odvolacom konaní, akým spôsobom sa vysporiadal s odvolacou námietkou, že rozhodoval vylúčený sudca alebo s tým súvisiacou námietkou ohľadne nesprávneho procesného postupu súdu prvej inštancie spočívajúcom v spôsobe vybavenia uplatnenej námietky zaujatosti.

36. Najvyšší súd dáva do pozornosti tiež, že napriek tomu, že dovolateľ v dovolaní odcitoval doslovné znenia svojich podaní označených ako námietky zaujatosti, nemožno ustáliť, že by z dovolania vyplývalo, že dovolateľ mal záujem napadnúť rozsudok odvolacieho súdu z dôvodu, že na súde prvej inštancie rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd (§ 420 písm. e) CSP). Vzhľadom na vymedzené dovolacie dôvody uplatnené v podanom dovolaní, ktorými je dovolací súd viazaný (§ 440 CSP), najvyšší súd konštatuje, že dovolateľ napáda len procesný postup konajúcich súdov ohľadne uplatnených námietok zaujatosti. Dovolací súd sa preto pri skúmaní prípustnosti dovolania zaoberal výlučne uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP, nakoľko s prihliadnutím na podané dovolanie by preskúmaním prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. e) CSP prekročil dovolateľom stanovený rozsah dovolacieho prieskumu.

37. Z obsahu spisu najvyšší súd zistil, že žalobca uplatnil prvú námietku zaujatosti voči zákonnej sudkyňi dňa 13. septembra 2021, ktorú odôvodnil tým, že sudkyňa neodročila pojednávanie nariadené na 21. septembra 2021, čo považoval za neštandardné a zároveň tvrdil, že zákonná sudkyňa a právny zástupca žalovaného majú priateľský vzťah (č.l. 63 a nasl. súdneho spisu). Súd prvej inštancie na uplatnenú námietku zaujatosti reagoval (viď č.l. 72 súdneho spisu) a uviedol dôvody, pre ktoré na uplatnenú námietku zaujatosti neprihliadol. Dôvody neprihliadnutia na uplatnenú námietku zaujatosti súd prvej inštancie zopakoval aj v odôvodnení rozsudku (pozri bod 7. rozsudku súdu prvej inštancie). Z obsahu spisu ďalej vyplýva, že žalobca uplatnil druhú námietku zaujatosti dňa 18. júla 2022, ktorú odôvodnil tým, že zákonná sudkyňa a právny zástupca žalovaného majú príbuzenský a priateľský pomer a tiež namietal nezákonný a svojvoľný postup sudkyne (č.l. 139 a nasl. súdneho spisu). Súd prvej inštancie sa k predmetnej námietke zaujatosti vyjadril dňa 19. júla 2022 (viď č.l. 147 súdneho spisu) a uviedol dôvody, pre ktoré na uplatnenú námietku zaujatosti neprihliadol a nepredložil ju na rozhodnutie nadriadenému súdu. Dôvody neprihliadnutia na druhú námietku zaujatosti súd prvej inštancie zopakoval aj v odôvodnení rozsudku vo veci samej (pozri bod 7. rozsudku súdu prvej inštancie). Z napadnutého rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že odvolací súd preskúmal procesný postup súdu prvej inštancie ohľadne týchto dvoch námietok zaujatosti, stotožnil sa s postupom súdu prvej inštancie a svoje právne úvahy riadne odôvodnil. Najvyšší súd má za to, že odôvodnenie krajského súdu spĺňa v tomto smere zákonné požiadavky a požiadavky práva na riadne odôvodnenie rozhodnutia v kontexte práva na spravodlivý proces (viď bod 39. napadnutého rozsudku), keď namietaný nesprávny procesný postup zo strany konajúcich súdov nezistil.

38. Nad rámec uvedeného dovolací súd pre úplnosť poznamenáva, že sa stotožňuje so záverom odvolacieho súdu, že súd prvej inštancie postupoval procesne správne, keď na predložené námietky zaujatosti neprihliadol. Vo vzťahu k prvej námietke zaujatosti dovolací súd uvádza, že ňou žalobca zjavne

napádal len procesný postup sudkyne a v časti tvrdení o priateľskom vzťahu medzi právnym zástupcom žalovaného a sudkyňou žalobca neuviedol, kedy o dôvode na vylúčenie sudcu sa dozvedel, pričom išlo tiež o príliš neurčité vymedzenie dôvodov na vylúčenie sudcu pre jeho pomer k zástupcovi strany sporu, ktorým žalobca bez bližšej konkretizácie nedokázal naplniť požadované zákonné náležitosti námietky zaujatosti podľa § 52 ods. 2 CSP. O príliš neurčité vymedzenie dôvodov na vylúčenie sudcu pre jeho pomer k zástupcovi strany sporu išlo rovnako aj v prípade tvrdení žalobcu o príbuzenskom vzťahu medzi právnym zástupcom žalovaného a sudkyňou obsiahnutých v druhej námietke zaujatosti.

39. Pozornosti dovolacieho súdu neuniklo, že súčasťou spisu je aj tretia námietka zaujatosti voči zákonnej sudkyňi zo dňa 20. júla 2022, ktorú žalobca uplatnil z dôvodu nepriateľského pomeru zákonnej sudkyne k žalobcovi a jeho právnemu zástupcovi, procesného postupu sudkyne ohľadne druhej námietky zaujatosti, procesného postupu -ohľadne návrhu na prikázanie sporu zo dňa 18. júla 2022, nekonania sudkyne predpísaným spôsobom o podaniach žalobcu a žiadosti sudkyne konkretizovať tvrdenia o príbuzenskom a priateľskom pomere sudkyne a právneho zástupcu žalovaného napriek tomu, že žalobca nedisponuje dôkazmi týkajúcich sa iných ľudí. Podľa žalobcu sa jedná o krajne neštandardné konanie sudkyne, ktoré je nezákonným a svojvoľným postupom (č.l. 171 a nasl. súdneho spisu). Z obsahu spisu najvyšší súd zistil, že súd prvej inštancie sa k zvolenému procesnému postupu ohľadne vybavenia tretej námietky nevyjadril a túto explicitne nespomenul ani v odôvodnení rozsudku vo veci samej.

40. O tretej námietke zaujatosti zo dňa 20. júla 2022 sa explicitne nezmieňuje v napadnutom rozsudku ani odvolací súd napriek tomu, že žalobca na ňu v odvolaní poukázal. Najvyšší súd však po nahliadnutí do spisu konštatuje, že aj keď sa odvolací súd o tretej námietke zaujatosti explicitne nezmieňuje, napadnutý rozsudok v bode 39. obsahuje dostatočné argumenty zdôvodňujúce správnosť procesného postupu súdu prvej inštancie vo vzťahu k všetkým uplatneným námietkam zaujatosti. Tieto dôvody dávajú podľa najvyššieho súdu žalobcovi dostatočnú odpoveď aj vo vzťahu k tretej námietke zaujatosti. Dovolací súd odkazuje v tejto súvislosti na napadnutý rozsudok dovolacieho súdu, podľa ktorého „ak sa námietka v prvom rade týkala len okolností, ktoré spočívali v procesnom postupe sudkyne a v jej rozhodovacej činnosti, ktoré u žalobcu mohli vyvolať subjektívny dojem zaujatosti konajúcej sudkyne, tak bolo nevyhnutné konštatovať, že obsahovo mala námietka zaujatosti svoj pôvod len v postupe sudcu, a tým nebolo možné konštatovať, že vec prejednávala vylúčená sudkyňa“.

41. Najvyšší súd v tejto súvislosti nespochybňuje, že explicitnou zmienkou o tretej námietke zaujatosti zo dňa 20. júla 2022 a priamou, konkrétnou reakciou na jej znenie v napadnutom rozsudku by odvolací súd rozsiahlejšie zabezpečil realizáciu práva žalobcu na riadne odôvodnenie rozsudku v kontexte práva na spravodlivý proces. Dovolací súd však zdôrazňuje, že všeobecné súdy nie sú povinné dať stanovisko, resp. vyjadriť závery ku každej okolnosti, ktorú predostiera sporová strana. Je postačujúce, ak sa dajú skutkové a právne závery a tieto zdôvodnia len k okolnostiam podstatnej a rozhodnej povahy, ktoré sú určujúce pre samotné súdne rozhodnutie. Rovnako tak ani konanie o opravnom prostriedku nemá poskytnúť odpoveď na každý odvolací argument, ale len na tie, ktoré majú pre posúdenie odvolacej veci podstatný význam (II. ÚS 78/05).

42. Dovolací súd pripomína, že prípadné nedostatky identifikované v procesnom postupe konajúceho súdu odôvodňujúce prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP musia mať na to, aby bolo možné zo strany dovolacieho súdu konštatovať porušenie práva na spravodlivý proces, relevantnú mieru intenzity. Podľa najvyššieho súdu nedostatok týkajúci sa odôvodnenia napadnutého rozsudku spočívajúci v tom, že odvolací súd sa explicitne nezmienil o tretej námietke zaujatosti žalobcu za súčasného stavu, keď sa všeobecné odôvodnenie uvedené v napadnutom rozsudku zjavne obsahovo vzťahuje aj na uplatnenú tretiu námietku zaujatosti, nemôže mať relevantnú mieru intenzity pre účely posúdenia napadnutého rozhodnutia ako zmatečného s poukazom na dôvod prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

43. Najvyšší súd ešte pre doplnenie dáva do pozornosti, že procesným postupom súdu prvej inštancie v prejednáwanej veci sa čiastočne zaoberal aj Ústavný súd Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. II. ÚS

15/2023 zo dňa 11. januára 2023, v ktorom uviedol, že „postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu (uzneseniu Okresného súdu Čadca č. k. 4Cb/3/2021-159 zo dňa 21. júla 2022 o uložení poriadkovej pokuty - pozn. dovolacieho súdu), nemožno vyčítať nepreskúmateľnosť, zjavnú neodôvodnenosť či arbitrárnosť. Okresný súd podľa názoru ústavného súdu v namietanej veci sťažovateľov na zistený skutkový stav aplikoval relevantnú zákonnú úpravu a jeho právne závery nemožno hodnotiť ako také, ktoré by popierali zmysel a účel tejto právnej úpravy“.

K opakovanému návrhu na prikázanie sporu inému súdu

44. Z podaného dovolania vyplýva, že dovolateľ namietal aj procesný postup konajúcich súdov ohľadne jeho druhého návrhu na prikázanie sporu Okresnému súdu Poprad z dôvodu vhodnosti zo dňa 18. júla 2022, o ktorom súd prvej inštancie nekonal a nepredložil ho nadriadenému súdu s tým, že na opakované návrhy sa neprihliada (§ 39 ods. 4 CSP). Najvyšší súd dáva do pozornosti, že delegácia z dôvodu vhodnosti je výnimkou z ústavou zaručeného práva, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), a preto k nej možno pristúpiť len v ojedinelých prípadoch, v ktorých by prejednanie veci iným než miestne príslušným súdom znamenalo hospodárnejšie, rýchlejšie a po skutkovej stránke spoľahlivejšie a dôkladnejšie posúdenie veci. Miestna príslušnosť súdu na prejednanie žaloby je presne upravená v CSP. Súdo do nej môže zasahovať, len ak to tento procesný predpis dovoľuje. To znamená, že skutočnosti, o ktoré sa prikázanie veci opiera musia mať výnimočnú povahu. Dôvody delegácie môžu mať v praxi rozmanitú povahu, najmä však osobnú, zdravotnú, sociálnu, či finančnú. Vzhľadom k charakteru delegácie ako výnimky zo zásady, že spor prejednávajú a rozhoduje súd, ktorého príslušnosť vyplýva zo zákonom stanovených kritérií, musí mať aj dôvod delegácie vždy výnimočný charakter a treba posúdiť, či delegovaním veci inému súdu tej istej inštancie nedôjde iba k tomu, že obdobnými dôsledkami navrhovanej delegácie sa nezaťažujú druhá strana sporu.

45. Nahliadnutím do spisu najvyšší súd zistil, že dovolateľ podal dňa 13. septembra 2021 prvý návrh na prikázanie sporu Okresnému súdu Poprad z dôvodu vhodnosti (č.l. 66 a nasl. súdneho spisu). Z dôvodu podania tohto návrhu bolo súdom prvej inštancie odročené vytyčené pojednávanie, ktoré sa malo konať dňa 21. septembra 2021 (č.l. 72 súdneho spisu). Z obsahu spisu ďalej vyplýva, že žalobca bol následne súdom prvej inštancie vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku za podaný návrh v súdom stanovenej lehote (č.l. 81 a nasl. súdneho spisu). Po uplynutí lehoty na zaplatenie súdneho poplatku súd prvej inštancie predložil vec najvyššiemu súdu, ktorý spis vrátil bez rozhodnutia s odôvodnením, že podaný návrh na prikázanie veci sa stal neúčinným podľa § 10 ods. 4 zákona o súdnych poplatkoch, a preto má súd prvej inštancie pokračovať v konaní (č.l. 91 a nasl. súdneho spisu). Dovolací súd zistil, že žalobca podal totožný druhý návrh na prikázanie sporu Okresnému súdu Poprad dňa 18. júla 2022 (č.l. 141 a nasl. súdneho spisu) opätovne bez toho, aby zaplatil súdny poplatok splatný podaním návrhu podľa § 8 ods. 1 v spojení s § 5 ods. 1 písm. a) zákona o súdnych poplatkoch.

46. Najvyšší súd uvádza, že ak sa návrh na prikázanie sporu v dôsledku pasivity žalobcu stane zo zákona neúčinným, ani následné zaplatenie poplatku nemôže vyvolať jeho účinky. Následkom nezaplatenia súdneho poplatku za návrh na prikázanie sporu preto nemôže byť vymáhanie súdneho poplatku alebo zastavenie konania. Na neúčinný návrh na prikázanie sporu z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku podľa dovolacieho súdu je potrebné nahliadať spôsobom, ako keby ani nebol podaný v kontexte prípadného vymáhania súdneho poplatku a ďalšieho pokračovania v konaní bez rozhodnutia o prikázaní sporu nadriadeným súdom. Súdo prvej inštancie totižto na takýto návrh nebude ďalej prihliadať a bude pokračovať v prejednávaní sporu aj napriek tomu, že nadriadeným súdom nebolo o takomto návrhu rozhodnuté.

47. Najvyšší súd však nesúhlasí s názorom dovolateľa, že neúčinnosť návrhu na prikázanie sporu odvodená od § 10 ods. 4 zákona o súdnych poplatkoch znamená, že na návrh sa bude nahliadať ako keby nebol podaný aj pre účely skúmania možnosti uplatnenia procesného postupu spočívajúcom v neprihliadnutí na podaný návrh s poukazom na § 39 ods. 4 CSP. Dovolateľom načrtnutý výklad § 10 ods. 4 zákona o súdnych poplatkoch ohľadne neúčinnosti návrhu na prikázanie sporu inému súdu je

podľa dovolacieho súdu v priamom rozpore s účelom § 39 ods. 4 CSP, ktorý bol podľa dôvodovej správy zahrnutý do procesnoprávnych predpisov z dôvodu odstránenia šikanózných návrhov na prikázanie sporu inému súdu. Dovolací súd uvádza, že pokiaľ by sa pristúpilo na dovolateľom preferovaný výklad, podľa ktorého by sa malo na neúčinný návrh na prikázanie sporu inému súdu podľa § 10 ods. 4 zákona o súdnych poplatkoch pri posudzovaní nového návrhu z hľadiska § 39 ods. 4 CSP hľadieť akoby neexistoval, poskytol by sa stranám sporu jednotný návod ako efektívne a opakovane predlžovať sporové konanie, čo je v priamom rozpore s účelom § 39 ods. 4 CSP a princípom rýchlosti a hospodárnosti konania.

48. Dovolací súd dodáva, že pre účely posúdenia možnosti neprihliadnutia na totožný a opakovaný návrh na prikázanie sporu inému súdu podľa § 39 ods. 4 CSP je nevyhnutné rozlišovať medzi neúčinnosťou a neexistenciou skôr podaného návrhu na prikázanie sporu inému súdu. Aj keď je zjavné, že pôvodný návrh je z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku s prihliadnutím na § 10 ods. 4 zákona o súdnych poplatkoch neúčinný, najvyšší súd uzatvára, že pre účely posúdenia nového návrhu z hľadiska § 39 ods. 4 CSP je potrebné tento neúčinný, avšak existujúci skôr podaný návrh, vziať do úvahy. Dovolací súd s poukazom na uvedené sumarizuje, že postup súdu prvej inštancie, keď neprihliadol na opakovaný návrh na prikázanie sporu inému súdu podľa § 39 ods. 4 CSP a rozhodol rozsudkom vo veci samej bez toho, aby predložil tento návrh nadriadenému súdu, nie je nesprávnym procesným postupom, a preto v kontexte tejto dovolacej námietky nie je daná prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

K návrhu na odročenie pojednávania zo dňa 20. júla 2022

49. Zaoberajúc sa ďalšími dovolacími námietkami najvyšší súd dáva za pravdu dovolateľovi, že nesprávny procesný postup súdu možno vzhliadnuť v tom, že súd prvej inštancie sa nijakým spôsobom nevysporiadal, nereagoval a ani sa nezmenil o návrhu žalobcu na odročenie pojednávania vytýčeného na 21. júla 2022 (na č.l. 174 a nasl. súdneho spisu), doručený súdu prvej inštancie dňa 20. júla 2022 (doručenka na č.l. 182 súdneho spisu). Procesný postup súdu prvej inštancie je v rozpore s ustanovením § 183 ods. 4 CSP, ktorému korešponduje právo strany sporu na bezodkladné upovedomenie o tom, že návrh na odročenie pojednávania nie je dôvodný.

50. Podľa § 183 ods. 1 CSP pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov. Pojednávanie môže byť na návrh strany odročené len vtedy, ak sa strana alebo jej zástupca z dôležitých dôvodov nemôže dostaviť na pojednávanie a zároveň od nich nemožno spravodlivo žiadať, aby sa na pojednávaní nechali zastúpiť. Podľa § 183 ods. 2 CSP od advokáta možno okrem dôvodov, ktoré nastali krátko pred pojednávaním a okrem prípadu, ak advokát súdu preukáže, že strana, ktorú zastupuje, odôvodnene trvá na osobnom zastúpení týmto advokátom, vždy spravodlivo žiadať, aby sa dal zastúpiť iným advokátom. Od strany možno vždy spravodlivo žiadať, aby sa dala na ďalšom pojednávaní zastúpiť inou osobou, ak k odročeniu pojednávania došlo z dôvodu jej nepriaznivého zdravotného stavu. Podľa § 183 ods. 3 CSP strana, ktorá navrhuje odročenie pojednávania, oznámi súdu dôvod bezodkladne po tom, čo sa o ňom dozvedela alebo mohla dozvedieť, alebo ho s prihliadnutím na všetky okolnosti mohla predpokladať. Podľa § 183 ods. 4 CSP, ak súd zistí, že stranou uvedený dôvod na odročenie pojednávania nie je dôležitý, bezodkladne o tom upovedomí stranu, ktorá odročenie navrhla. Strana, ktorá navrhuje odročenie pojednávania, je povinná uviesť telefónne číslo alebo elektronickú adresu, na ktorú ju možno upovedomiť o rozhodnutí súdu o jej návrhu na odročenie pojednávania.

51. Dovolací súd pripomína, že samotná identifikácia nesprávneho procesného postupu súdu na odôvodnenie prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nestačí, pokiaľ dovolateľ súčasne riadne nevymedzí aj namietané porušenie práva na spravodlivý proces, resp. dostatočne závažný zásah do procesných práv spadajúcich do množiny práv patriacich pod právo na spravodlivý proces. Najvyšší súd sa preto ďalej zaoberal tým, či mohlo byť do procesných práv žalobcu zasiahnuté v dôsledku vymedzeného nesprávneho procesného postupu súdu relevantnou mierou spôsobilou odôvodniť prípustnosť dovolania na podklade vymedzenej vady zmätočnosti.

52. Najvyšší súd za týmto účelom nahliadol do žalobcovho návrhu na odročenie pojednávania zo dňa 20. júla 2022 a zistil, že tento návrh bol podaný v rozpore s § 183 ods. 3 CSP, pretože zjavne nebol zo strany žalobcu podaný včas, keďže o termíne kolidujúceho pojednávania musel mať právny zástupca žalobcu objektívne vedomosť skôr než deň pred termínom vytýčeného pojednávania. Je preto zrejmé, že by nemohol viesť k rozhodnutiu o odročení pojednávania podľa § 184 CSP. Pozornosti dovolacieho súdu tiež neuniklo, že celkové konanie žalobcu v prejednávacom spore vykazuje znaky obštrukcie s cieľom opakovane oddialiť prejednanie sporu a rozhodnutie súdu, čo taktiež znižuje vážnosť identifikovaného procesného pochybenia súdu prvej inštancie z pohľadu relevantnosti jeho uplatnenia v dovolacom konaní. Najvyšší súd v tejto súvislosti poukazuje na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 15/2023 zo dňa 11. januára 2023, ktorý v tomto spore tiež vzhľadom na účelovosť v procesnom postupe žalobcu, ktorý mal podľa jeho názoru už pri prvotnom odročení pojednávania konať v úmysle dosiahnuť odročenie pojednávania. S prihliadnutím na uvedené podľa najvyššieho súdu dovolateľova argumentácia nie je ani v tejto časti spôsobilá odôvodniť prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, keďže vzhľadom na spomenuté okolnosti nič nenasvedčuje tomu, že by bolo zasiahnuté namietaným nesprávnym procesným postupom súdu do procesných práv žalobcu relevantnou mierou intenzity vyžadovanou pre konštatovanie prípustnosti dovolania na podklade označenej vady zmätočnosti.

53. Pre úplnosť najvyšší súd opätovne pripomína, že dovolacie konania majú slúžiť len na nápravu najzávažnejších procesných pochybení spôsobujúcich celkovú zmätočnosť napadnutého rozhodnutia, preto nie každé procesné pochybenie súdov nižších inštancií musí byť považované z pohľadu dovolacieho súdu za relevantné pre naplnenie dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

K dokazovaniu

54. Dovolací súd vychádzajúc z obsahu podaného dovolania sa napokon zaoberal námietkou dovolateľa ohľadne procesného postupu konajúcich súdov, na základe ktorého neboli vykonané žalobcom navrhované dôkazy, a to výsluch svedkov I. R., G. P., J. T. a T. V..

55. Nahliadnutím do spisu dovolací súd zistil, že súd prvej inštancie zamietol návrhy žalobcu na výsluch svedkov I. R., G. P., J. T. a T. V. na pojednávaní konanom dňa 21. júla 2022 v neprítomnosti žalobcu a jeho právneho zástupcu (zápisnica o pojednávaní na č.l. 155 a nasl. súdneho spisu). Z obsahu spisu vyplýva, že žalobca týchto svedkov prvýkrát spomenul v žalobnej replike zo dňa 10. augusta 2021 (č.l. 33 súdneho spisu). Z ďalšieho podania žalobcu zo dňa 26. augusta 2021 adresovaného súdu prvej inštancie je zrejmé, že žalobca navrhol výsluch týchto svedkov na pojednávaní a uviedol ich adresy. Výpovedami navrhnutých svedkov sa mal podľa žalobcu preukázať pozitívny výsledok dychovej skúšky žalovaného. Žalobca súdu prvej inštancie taktiež oznámil, že prítomnosť svedka I. R. na pojednávanie zabezpečí, ostatných svedkov zabezpečiť nevie, a preto požiadal súd prvej inštancie o ich predvolanie (č.l. 53 súdneho spisu).

56. Z relevantných častí spisu ďalej vyplýva, že súd prvej inštancie vytýčil pojednávanie na 21. júla 2022, predvolal strany sporu a zaslal im výzvu, aby zabezpečili na pojednávanie prítomnosť konateľov strán sporu a svedkov R., P., T. a V. (č.l. 131 a nasl. súdneho spisu). Z postupu súdu prvej inštancie je ďalej zrejmé, že svedkov R., P., T. a V. súčasne predvolal na vytýčené pojednávanie podľa § 198 ods. 1 CSP z adries označených žalobcom (č.l. 134 a nasl. súdneho spisu). Zo zápisnice o pojednávaní konanom dňa 21. júla 2021 (č.l. 155 a nasl. súdneho spisu) vyplýva, že z predvolaných svedkov sa na pojednávanie dostavil iba svedok T. V.. Svedok G. P. predvolanie na pojednávanie prevzal a ospravedlnil sa z dôvodu výkonu zamestnania v zahraničí. V ospravedlnení uviedol, že „nemám vedomosť o tom, komu a kedy bola vykonávaná skúška na alkohol a nemám o týchto okolnostiach žiadne vedomosti, takže sa k celej veci neviem vyjadriť“ (č.l. 137 súdneho spisu). Svedkovia I. R. a J. T. predvolania neprevzali v uloženej lehote.

57. Pokiaľ ide o zamietnutie návrhu na výsluch svedka V. dovolací súd z rozhodnutia súdu prvej inštancie zistil, že tento bol zamietnutý z dôvodu, že žalobca jeho výpoveď vo svojich ďalších podaniach vopred spochybnil (pozri podanie žalobcu na č.l. 102 a nasl. súdneho spisu) a žalovaný na jeho výsluchu na pojednávaní netrval.

58. Podľa § 185 ods. 1 CSP súd rozhodne, ktoré z navrhovaných dôkazov vykoná. K samotnému rozsahu voľnej úvahy súdu pri zamietnutí návrhu na vykonanie dokazovania podľa § 185 ods. 1 CSP sa najvyšší súd opakovane vyjadroval (pozri napríklad 4Cdo/100/2018 alebo 5Cdo/202/2018) nasledovne: „procesnému právu účastníka navrhnúť dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (a dôkazoch) rozhodnúť, ale tiež, pokiaľ im nevyhoví, vo svojom rozhodnutí odôvodniť prečo, z akých dôvodov tak neurobil. Nevyhovenie dôkaznému návrhu strany sporu možno založiť len tromi dôvodmi. Prvým je argument, podľa ktorého tvrdená skutočnosť, ku ktorej overeniu alebo vyvráteniu je navrhnutý dôkaz je bez relevantnej súvislosti s predmetom konania; ďalším je argument, podľa ktorého dôkaz neoverí/nevyvráti tvrdenú skutočnosť, čiže vo väzbe na toto tvrdenie nedisponuje vypovedacou potenciou. Nakoniec tretím je nadbytočnosť dôkazu, t.j. argument, podľa ktorého určité tvrdenie, ku ktorému overeniu alebo vyvráteniu je dôkaz navrhovaný, bolo už doterajším konaním bez dôvodných pochybností overené alebo vyvrátené“.

59. Najvyšší súd je po nahliadnutí do podania žalobcu (č.l. 102 a nasl. súdneho spisu) názoru, že súd prvej inštancie neuplatnil nesprávny procesný postup, keď zamietol návrh žalobcu na výsluch svedka T. V., keďže z predložených tvrdení žalobcu vyplýva, že žalobca sám vopred spochybnil výpovednú hodnotu navrhovaného dôkazu, a preto sa súdu prvej inštancie mohlo odôvodnene javiť, že tento dôkaz vo väzbe na skutkové tvrdenia žalobcu nemôže disponovať vypovedacou potenciou. Samotné zamietnutie návrhu na výsluch svedka preto nemôže predstavovať nesprávny procesný postup súdu, keďže súd prvej inštancie pri zamietnutí návrhu na výsluch svedka rešpektoval rozsah jeho voľnej úvahy podľa § 185 ods. 1 CSP.

60. Vo vzťahu k zamietnutiu návrhov na výsluchy ostatných svedkov najvyšší súd dáva do pozornosti, že CSP obsahuje špeciálnu právnu úpravu výsluchu svedka v sporovom konaní, ktorá obsahuje ďalší špeciálny dôvod pre zamietnutie návrhu na výsluch svedka. Podľa § 196 ods. 1 CSP súd môže na návrh nariadiť výsluch svedka. Podľa § 196 ods. 2 CSP, ak súd nariadi výsluch podľa odseku 1, každá fyzická osoba je povinná dostaviť sa na predvolanie na súd a vypovedať ako svedok. Súd svedka poučí o jeho povinnosti vypovedať pravdu a nič nezamlčovať, o trestnoprávných následkoch krivej výpovede a o jeho práve odprieť výpoveď. Podľa § 196 ods. 3 súd môže výnimočne z dôvodov hospodárnosti svedkovi uložiť, aby na otázky odpovedal písomne; tým nie je dotknutá povinnosť podľa odseku 2. Zároveň svedka poučí o jeho povinnosti vypovedať pravdu a nič nezamlčovať, o trestnoprávných následkoch krivej výpovede a o jeho práve odprieť výpoveď. Trovy spojené s písomnou výpoveďou svedka znáša strana, ktorá jeho výsluch navrhla. Podľa § 197 ods. 1 CSP, ak strana navrhne výsluch svedka, zabezpečí jeho prítomnosť na pojednávaní; o tejto skutočnosti vopred upovedomí súd a protistranu. Podľa § 197 ods. 2 CSP ak nemožno postupovať podľa odseku 1, požiada strana súd o predvolanie svedka. V návrhu na výsluch svedka sa uvedie meno, priezvisko, prípadne dátum narodenia svedka, adresa, z ktorej možno svedka predvolať, a označenie skutočností, ktoré majú byť výsluchom svedka preukázané. Ak nie je adresa svedka strane známa, súd svedka predvolá z adresy evidovanej v registri obyvateľov Slovenskej republiky. Podľa § 198 ods. 1 CSP ak súd svedka predvolá, v predvolaní označí strany a predmet konania. Podľa § 198 ods. 3 CSP, ak sa nepodarí prítomnosť svedka zabezpečiť, súd návrh na výsluch svedka zamietne.

61. Výsluch svedka je popri vykonaní dôkazu listinou najbežnejším dôkazom v sporovom konaní. Súd nariaďuje výsluch svedka vzhľadom na prejednávací princíp sporového konania na návrh strany sporu. Súčasné procesnoprávne predpisy sporového konania preferujú zabezpečenie svedka stranou sporu, ktorá jeho výsluch navrhla. Zamietnutie návrhu na výsluch svedka podľa § 198 ods. 3 CSP prichádza do úvahy, ak strana sporu svedka na pojednávanie nezabezpečí napriek svojej povinnosti podľa § 197 ods. 1 CSP v dôsledku svojej pasivity alebo tiež, ak sa svedka nepodarí zabezpečiť na pojednávanie predvolaním podľa § 198 ods. 1 CSP. Pre riadne odôvodnenie zamietnutia návrhu na výsluch svedka

postačuje poukázať na pasivitu strany sporu, ktorá výsluch svedka navrhla, a na jej zodpovednosť za zabezpečenie svedka na pojednávanie v súlade s § 197 ods. 1 CSP alebo v prípade uplatnenia procesného postupu podľa § 197 ods. 2 CSP postačuje poukázať na dostatočné úsilie súdu o zabezpečenie svedka na pojednávanie.

62. Najvyšší súd po nahliadnutí do napadnutého rozsudku konštatuje, že odvolací súd sa zaoberal námietkou ohľadne postupu súdu prvej inštancie vo vzťahu k zamietnutiu návrhu na výsluch svedkov I. R., G. P. a J. T. podľa § 198 ods. 3 CSP a vo svojej podstate skonštatoval, že súd prvej inštancie doručením výzvy stranám sporu, aby zabezpečili navrhnutých svedkov na pojednávanie a zaslaním predvolania týmto svedkom, aby sa dostavili na pojednávanie vynaložil dostatočnú snahu odôvodňujúcu aplikáciu § 198 ods. 3 CSP na pojednávaní. Dovolací súd sa s týmto názorom odvolacieho súdu stotožňuje. Keďže sa svedkov napriek vynaloženiu dostatočného úsilia zabezpečiť nepodarilo, nemožno považovať za nesprávny procesný postup, keď súd prvej inštancie zamietol návrhy na vykonanie výsluchu svedkov podľa § 198 ods. 3 CSP. Dovolací súd je názoru, že dovolateľ v podanom dovolaní neprimerane prenáša zodpovednosť za zabezpečenie svedkov na konajúce súdy, pričom opomína svoju procesnú pasivitu, ktorá primárne spôsobila jeho dôkaznú núdzu v tomto sporovom konaní. S poukazom na to, že dovolací súd na podklade námietok dovolateľa nezistil nesprávny procesný postup konajúceho súdu, dovolacie konanie je aj v tejto časti nutné považovať za neprípustné.

63. Na okraj najvyšší súd poznamenáva, že nahliadanie na písomné podanie predvolaného svedka P., ktorým ospravedlňoval svoju neúčasť na pojednávaní, ako na písomnú výpoveď svedka podľa § 196 ods. 3 CSP nie je dôvodné. Procesný postup súdu smerujúci k získaniu písomnej výpovede svedka má svoje procesné pravidlá a podmienky, ktoré garantujú elementárnu mieru kontradiktórnosti takéhoto výsluchu, pričom tieto neboli v prejednávanej veci naplnené. Dovolací súd v tejto súvislosti vidí na podklade dovolateľových námietok pochybenie súdu prvej inštancie, ktoré nebolo korigované ani napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu. Pozornosti dovolacieho súdu však v nadväznosti na uvedené tiež neuniklo, že pokiaľ by aj súd prvej inštancie nevyhodnotil písomné výpoveď podľa § 196 ods. 3 CSP, ale nanajvýš ako čestné prehlásenie, na rozhodujúcom skutkovom závere súdu prvej inštancie, že žalobca nepreukázal namietané porušenie povinnosti žalovaného by sa nič nezmenilo. Vzhľadom na uvedené je predmetné pochybenie konajúcich súdov z pohľadu tohto sporového konania zanedbateľné, a preto nemôže dosahovať požadovaný stupeň závažnosti, ktorý by odôvodňoval prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

O trovách konania

64. Nárok na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd priznal v tomto dovolacom konaní úspešnému žalovanému v súlade s § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

65. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.